

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48,
Fax (81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia 29 lipca 2014r.

RLU – 61 – 6/14/PM
za p.o.

DECYZJA RLU Nr 16/2014

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50 poz. 331 ze zm.) i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec **Gminy Michałowo**,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I.

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania administracyjnego stosowania przez Gminę Michałowo, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na bezprawnym działaniu poprzez:

1.) niezamieszczenie we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, wymaganych przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858):

a. warunków usuwania awarii przyłączy wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, których zamieszczenie jest wymagane zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3a w/w ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858);

b. danych zawartych w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków tj.: informacji dotyczących daty podjęcia działalności (art. 18 pkt 2), wymagań w zakresie jakości usług wodociagowo-kanalizacyjnych (art. 18 pkt 5), warunków wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru (art. 18 pkt 6), których zamieszczenie jest wymagane zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 5 w/w ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858),

2.) stosowanie we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, postanowienia, które może być sprzeczne z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858):

§ 4 pkt 7 wzorca *Umowa o dostarczenie wody* oraz **§ 4 pkt 8** wzorca *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* o treści:

„Usługobiorca zobowiązuje się do:

Pokrycia kosztów napraw wodomierza (...) powstałych w wyniku nie zabezpieczenia ich przed działaniem warunków atmosferycznych lub uszkodzeń mechanicznych”,

co może stanowić naruszenie art. 15 ust. 3 powołanej ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858),

3.) stosowanie we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*, postanowień, które mogą być sprzeczne z przepisami rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczania za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127 poz. 886) tj.:

a. § 5 pkt 2 i 5 wzorców: *Umowa o dostarczenie wody* oraz *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* o treści:

Rozliczenie należności przysługujących Usługodawcy za świadczenia określone w umowie następuje wg poniższych zasad:

2. *W razie przejściowej niesprawności wodomierza niezawinionej przez Usługobiorcę nie przekraczającej trzech miesięcy ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających ujawnienie niesprawności wodomierza.*

5. *W przypadku stwierdzenia wystąpienia długotrwałych przecieków wody – ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie ostatniego odczytu wodomierza;*

co może stanowić naruszenie art. 18 ust.1 w/w rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczania za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127 poz. 886);

b. § 36 pkt 5 wzorca *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo* o treści:

Odbiorca usług zobowiązany jest do:

(...) W przypadku zaboru wodomierza lub wskazania, że ww. uszkodzenia zawinione zostały przez odbiorcę, ilość pobranej wody ustala się wg ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza,

co może stanowić naruszenie art. 18 ust.1 w/w rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczania za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127 poz. 886),

po zobowiązaniu się przez Gminę Michałowo, do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszania zbiorowych interesów konsumentów tj. wprowadzenia zmian do wzorców umów *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*, nakłada się na Gminę Michałowo, obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez:

1. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., do wzorców umownych *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, zapisów § 4 o treści:

„1. W przypadku wystąpienia awarii przyłącza Odbiorcy, jest on zobowiązany do bezzwłocznego powiadomienia Usługodawcy o zaistniałej awarii oraz jej usunięcia na własny koszt.

2. Jeżeli awaria przyłącza odbiorcy, powoduje:

- a.) zagrożenie obniżenia poziomu usług świadczonych przez Usługodawcę,
- b.) niebezpieczeństwo poniesienia szkody przez usługodawcę lub osoby trzecie,
- c.) zagrożenie dla środowiska,
- d.) straty wody w sieci

Usługodawca jest uprawniony do podjęcia wszelkich technicznych działań, celem usunięcia zagrożenia lub niebezpieczeństwa.

3. W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 2, i braku realizacji przez Odbiorcę obowiązku usunięcia awarii, na zasadach określonych w ust. 1, Usługodawca jest uprawniony do usunięcia awarii przyłącza. Kosztami zastępczego usunięcia awarii Usługodawca obciąża odbiorcę.”

2. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., do wzorców umownych *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, w ich sentencji wymaganej przepisami prawa informacji dotyczącej daty podjęcia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę,

3. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., do wzorca o nazwie *Umowa na dostarczenie wody* postanowień o treści:

§3: „1. Usługodawca oświadcza, że na warunkach niniejszej umowy zapewnia dostawę wody do nieruchomości, której mowa w § 1 ust. 1 zgodnie z warunkami technicznymi przyłącza nieruchomości do sieci, o ciśnieniu umożliwiającym użytkowanie wody nie mniejszym niż 0,05 MPa i nie większym niż 0,6 MPa.” oraz

§5: „Usługodawca zapewnia zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody o wymaganej ilości, jakości i pod odpowiednim ciśnieniem i odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Do obowiązków Usługodawcy należy w szczególności:

- 1.) dostarczanie w sposób ciągły wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 2 umowy,
- 2.) dostarczanie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o właściwej jakości,
- 3.) Usuwanie awarii urządzeń wodociągowych będących w jego posiadaniu,
- 4.) Zainstalowanie, wymianę i utrzymanie wodomierza głównego,
- 5.) Odpłatne usuwanie awarii przyłączy Odbiorcy, w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 4 ust. 3 umowy,”

4. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., do wzorca o nazwie **Umowa na dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków** postanowień o treści:

§3: „1. Usługodawca oświadcza, że na warunkach niniejszej umowy zapewnia dostawę wody i odprowadzanie ścieków do/z nieruchomości, której mowa w § 1 ust. 1 zgodnie z warunkami technicznymi przyłącza nieruchomości do sieci, o ciśnieniu umożliwiającym użytkowanie wody nie mniejszym niż 0,05 MPa i nie większym niż 0,6 MPa” oraz

§5: „Usługodawca zapewnia zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody o wymaganej ilości, jakości i pod odpowiednim ciśnieniem i odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Do obowiązków Usługodawcy należy w szczególności:

- 1.) dostarczanie w sposób ciągły wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 2 umowy,
- 2.) 2) dostarczanie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o właściwej jakości,
- 3.) Odbieranie w sposób ciągły ścieków z nieruchomości w stanie i składzie zgodnym z aktualnie obowiązującymi przepisami, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 3 umowy,
- 4.) Utrzymanie urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- 5.) Usuwanie awarii urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w jego posiadaniu,
- 6.) Zainstalowanie, wymianę i utrzymanie wodomierza głównego,
- 7.) Odpłatne usuwanie awarii przyłączy Odbiorcy, w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 4 ust. 3 umowy,”

5. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., do wzorca o nazwie **Umowa na dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków** postanowienia § 7 o treści:

„W razie przerwy przekraczającej 12 godzin, Usługodawca zapewni nieodpłatnie zastępczy punkt poboru wody, informując, Odbiorcę o jego lokalizacji,”

6. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., zmian do wzorców umownych **Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków**, polegających na usunięciu postanowień kwestionowanych przez Prezesa UOKiK w niniejszym postępowaniu administracyjnym i zastąpienie ich w tych wzorcach postanowieniami § 10 pkt 2 **Umowy o dostarczenie wody** oraz § 10 pkt 3 **Umowy o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków** o treści:

„W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności działania wodomierza, a gdy nie jest to możliwe - na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza,”

7. wprowadzenie do dnia 30 sierpnia 2014r., zmian we wzorcach umownych **Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków oraz Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo**, polegających na usunięciu postanowień kwestionowanych przez Prezesa UOKiK w punktach I. 3. a i b sentencji niniejszej decyzji,

8. przesłanie do dnia 30 sierpnia 2014r. do odbiorców wody i dostawców ścieków propozycji podpisania Aneksu do obowiązujących umów zawierającego zmienione postanowienia kwestionowane w niniejszej decyzji.

II.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na Gminę Michałowo obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, **w terminie do 30 września 2014r.**, które powinno zawierać:

1. informację na temat liczby odbiorców, z którymi zawarto umowy według nowych wzorców umów wraz z kopią 5 takich umów,
2. informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców, którym dostarczono projekt Aneksu do umowy po wprowadzonych zmianach wynikających z niniejszej decyzji wraz z dowodami ich nadania,
3. informację potwierdzającą wprowadzenie zmian do *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*.

III.

Na podstawie art. 105 § k.p.a. w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.), stosownie do 33 ust. 6 tejże ustawy i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko **Gminie Michałowo**

-działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

umarza się jako bezprzedmiotowe postępowanie administracyjne w związku z zarzutem stosowania przez **Gminę Michałowo** praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na bezprawnym działaniu poprzez:

1.) niezamieszczenie we wzorcu umownym *Umowa na odprowadzanie ścieków* wymaganych przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858):

a. warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, których zamieszczenie jest wymagane zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3a w/w ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858);

b. danych zawartych w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wymaganych art. 6 ust. 3 pkt 5 w/w ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858),

2.) stosowanie we wzorcu umownym *Umowa na odprowadzanie ścieków*, postanowień, które mogą być sprzeczne z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858) oraz rozporządzeniem Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczania za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127 poz. 886) o treści:

§ 4 pkt 8 „Usługobiorca zobowiązuje się do:

Pokrycia kosztów napraw wodomierza (...) powstałych w wyniku nie zabezpieczenia ich przed działaniem warunków atmosferycznych lub uszkodzeń mechanicznych.”

co może stanowić naruszenie art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858);

§ 5 pkt 2 „Rozliczenie należności przysługujących Usługodawcy za świadczenia określone w umowie następuje wg poniższych zasad:

2. W razie przejściowej niesprawności wodomierza niezawinionej przez Usługobiorcę nie przekraczającej trzech miesięcy ilość odprowadzonych ścieków ustala się na podstawie średniego odprowadzenia ścieków w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających ujawnienie niesprawności wodomierza.”

co może stanowić naruszenie art. 18 ust.1 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczania za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127 poz. 886).

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatura w Lublinie (dalej: Prezes Urzędu lub Prezes UOKiK) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy Gmina Michałowo prowadząca poprzez własny zakład budżetowy: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Michałowie, działalność gospodarczą w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo (Postanowienie Nr 201/2013), nie narusza przepisów w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: *ustawa o ochronie (...)*).

W odpowiedzi na otrzymane zawiadomienie Gmina Michałowo przedstawiła między innymi wzorce umów stosowanych w obrocie z konsumentami: „**Umowa o dostarczenie wody**”, „**Umowa na odprowadzanie ścieków**”, „**Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków**” oraz „**Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo**”, które zostały poddane analizie pod kątem przepisów ustawy o ochronie (...).

Prezes Urzędu dokonał analizy treści wzorców umów stosowanych przez Gminę Michałowo w ramach prowadzonej działalności gospodarczej i Postanowieniem Nr 91/14 z dnia 2 kwietnia 2014 r. wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w związku z podejrzeniem stosowania przez Gminę Michałowo, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na bezprawnym działaniu poprzez niezamieszczenie we wzorcach umownych: **Umowa o dostarczenie wody**, **Umowa na odprowadzanie ścieków**, **Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków**, postanowień wymaganych przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 123 poz. 858) (dalej: *ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...)*) oraz polegającej na stosowaniu w w/w wzorcach umownych oraz **Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo**, postanowień które mogą być sprzeczne z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) i przepisami rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczania za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127 poz. 886) (dalej: *rozporządzenia Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf (...)*) co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego Gmina Michałowo (pismo z dnia 17.04.2014r.) przedstawiła projekt nowego wzorca „Umowy na

dostawę wody i odprowadzanie ścieków”. W kolejnym piśmie z dnia 23.04.2014r. Gmina Michałowo zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszania zbiorowych interesów konsumentów tj. wprowadzenia nowych wzorców umów: *Umowa o dostarczenie wody*, *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*. W związku z powyższym Prezes Urzędu wezwał stronę postępowania do przedstawienia nowych projektów wzorców umów stosowanych w obrocie z konsumentami oraz *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*.

W dniu 17.06.2014r. Gmina Michałowo przedstawiła projekty w/w dokumentów oraz zobowiązała się do wprowadzenia ich w życie do dnia 30 sierpnia 2014r.

W dniu 30.06.2014r. Prezes Urzędu zawiadomił Gminę Michałowo o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszej sprawie.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Gmina Michałowo jest posiadającą osobowość prawną jednostką samorządu terytorialnego powołaną do organizacji życia publicznego na swoim terenie. Zakres działania Gminy Michałowo obejmuje wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Gmina wykonuje zadania publiczne we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność. W celu wykonywania swoich zadań między innymi z zakresu zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odbierania ścieków Gmina Michałowo utworzyła jednostkę organizacyjną Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Michałowie (dalej: ZGKiM)- Uchwała nr XXVI/147/01 z dnia 26 czerwca 2001r.

ZGKiM jest zakładem budżetowym Gminy Michałowo, działa na jej terenie, celem jego działalności jest zaspakajanie potrzeb komunalnych i innych podstawowych potrzeb z zakresu użyteczności publicznej mieszkańców, osób prawnych i instytucji na terenie Gminy Michałowo. Jednym z podstawowych zadań ZGKiM jest utrzymanie i konserwacja komunalnych sieci wodnych oraz dostawa wody i odbiór ścieków z wodociągu gminnego.

W związku z prowadzoną działalnością gospodarczą w zakresie dostawy wody i odprowadzania ścieków ZGKiM w obrocie z konsumentami stosował od 2 stycznia 2004r. wzorce umów zawierające kwestionowane postanowienia („Umowa o dostarczenie wody”, „Umowa na odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków”) i „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo”, który wszedł w życie w dniu 7 stycznia 2006r. na podstawie uchwały Rady Gminy Michałowo nr XXXV/248/05 z dnia 8 grudnia 2005r.

Analiza nadesłanych wzorców umów („Umowa o dostarczenie wody”, „Umowa na odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków”) wykazała, że w ich treści mogą być niezamieszczone wymagane prawem postanowienia lub znajdować się w w/w wzorcach i „Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo” postanowienia umowne, które poprzez ich bezprawność stosowania mogły prowadzić do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Szczegółowa analiza treści przedmiotowych wzorców umownych wykazała, że:

I. we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody*, *Umowa na odprowadzanie ścieków*, *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, **nie zamieszczono** wymaganych przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...):

a. postanowienia dotyczącego warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co mogło stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3a w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...);

oraz

b. ustaleń zawartych w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w (...), co mogło stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 5 w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...).

II.

Jednocześnie Prezes Urzędu zakwestionował następujące postanowienie wzorców umów:

1. **§4 pkt 7** wzorca *Umowa o dostarczenie wody* oraz **§ 4 pkt 8** wzorców: *Umowa na odprowadzanie ścieków* i „*Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* o treści:
Usługobiorca zobowiązuje się do:

Pokrycia kosztów napraw wodomierza (...) powstałych w wyniku nie zabezpieczenia ich przed działaniem warunków atmosferycznych lub uszkodzeń mechanicznych.

III.

1. **§5 pkt 2 i 5** wzorców: *Umowa o dostarczenie wody* oraz *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* o treści:

Rozliczenie należności przysługujących Usługodawcy za świadczenia określone w umowie następuje wg poniższych zasad:

2. *W razie przejściowej niesprawności wodomierza niezawinionej przez Usługobiorcę nie przekraczającej trzech miesięcy ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających ujawnienie niesprawności wodomierza.*

5. *W przypadku stwierdzenia wystąpienia długotrwałych przecieków wody – ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie ostatniego odczytu wodomierza;*

2. **§5 pkt 2** wzorca *Umowa na odprowadzanie ścieków* o treści:

Rozliczenie należności przysługujących Usługodawcy za świadczenia określone w umowie następuje wg poniższych zasad:

2. *W razie przejściowej niesprawności wodomierza niezawinionej przez Usługobiorcę nie przekraczającej trzech miesięcy ilość odprowadzonych ścieków ustala się na podstawie średniego odprowadzenia ścieków w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających ujawnienie niesprawności wodomierza.*

3. **§36 pkt 5** wzorca *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo* o treści:

Odbiorca usług zobowiązany jest do:

(...) W przypadku zaboru wodomierza lub wskazania, że ww. uszkodzenia zawinione zostały przez odbiorcę, ilość pobranej wody ustala się wg ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza.

Ustosunkowując się do przedstawionych zarzutów Gmina Michałowo w piśmie z dnia 23 kwietnia 2014 roku, zobowiązała się do wyeliminowania z wzorców umów postanowień zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu, poprzez usunięcie lub zmianę tych postanowień w stopniu zapewniającym zgodność z przepisami prawa i wystosowanie aneksów do odbiorców z propozycją ich podpisania zawierających zmienione zakwestionowane postanowienia.

Pismem z dnia 17 czerwca 2014 roku, Gmina Michałowo przesłała zmodyfikowane (doprecyzowane) zobowiązanie oraz projekty nowych wzorców umów: **Umowa o**

dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków oraz Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo.

Odnosnie zarzutu sformułowanego w pkt I. a Zawiadomienia, czyli niezamieszczeniu we wzorcach umownych: „Umowa o dostarczenie wody”, „Umowa na odprowadzanie ścieków”, „Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków”, wymaganych przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...):

a. postanowienia dotyczącego warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3a w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...);

b. danych zawartych w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...),

w szczególności: informacji dotyczących daty podjęcia działalności (art. 18 pkt 2), wymagań w zakresie jakości usług wodociągowo-kanalizacyjnych (art. 18 pkt 5), warunków wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru (art. 18 pkt 6),

co mogło stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 5 w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę(...), Gmina Michałowo zaproponowała wprowadzenie wskazanych informacji poprzez dodanie postanowienia § 4 o treści:

„1. W przypadku wystąpienia awarii przyłącza Odbiorcy, jest on zobowiązany do bezzwłocznego powiadomienia Usługodawcy o zaistniałej awarii oraz jej usunięcia na własny koszt.

2. Jeżeli awaria przyłącza odbiorcy, powoduje:

- a.) zagrożenie obniżenia poziomu usług świadczonych przez Usługodawcę,
- b.) niebezpieczeństwo poniesienia szkody przez usługodawcę lub osoby trzecie,
- c.) zagrożenie dla środowiska,
- d.) straty wody w sieci

Usługodawca jest uprawniony do podjęcia wszelkich technicznych działań, celem usunięcia zagrożenia lub niebezpieczeństwa.

3. W przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 2, i braku realizacji przez Odbiorcę obowiązku usunięcia awarii, na zasadach określonych w ust. 1, Usługodawca jest uprawniony do usunięcia awarii przyłącza. Kosztami zastępczego usunięcia awarii Usługodawca obciąża odbiorcę.”

Odnosnie zarzutów sformułowanych w punkcie I. 1. b. Zawiadomienia Gmina Michałowo zaproponowała wprowadzenie we wzorcach o nazwie: *Umowa o dostarczenie wody*, *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, w ich sentencji informację dotyczącą daty podjęcia działalności, oraz we wzorcu o nazwie: „**Umowa na dostarczenie wody**” postanowienia o treści:

- §3: „1. Usługodawca oświadcza, że na warunkach niniejszej umowy zapewnia dostawę wody do nieruchomości, której mowa w § 1 ust. 1 zgodnie z warunkami technicznymi przyłącza nieruchomości do sieci, o ciśnieniu umożliwiającym użytkowanie wody nie mniejszym niż 0,05 MPa i nie większym niż 0,6 MPa.”

- §5: „Usługodawca zapewnia zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostaw wody o wymaganej ilości, jakości i pod odpowiednim ciśnieniem i odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Do obowiązków Usługodawcy należy w szczególności:

- 6.) dostarczanie w sposób ciągły wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 2 umowy,
- 7.) dostarczanie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o właściwej jakości,

- 8.) Usuwanie awarii urządzeń wodociągowych będących w jego posiadaniu,
- 9.) Zainstalowanie, wymianę i utrzymanie wodomierza głównego,
- 10) Odpłatne usuwanie awarii przyłączy Odbiorcy, w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 4 ust. 3 umowy.”

We wzorcu o nazwie „**Umowa na dostawę wody i odprowadzanie ścieków**” Gmina Michałowo zaproponowała wprowadzenie postanowienia o treści:

- §3: „1. Usługodawca oświadcza, że na warunkach niniejszej umowy zapewnia dostawę wody i odprowadzanie ścieków do/z nieruchomości, której mowa w § 1 ust. 1 zgodnie z warunkami technicznymi przyłącza nieruchomości do sieci, o ciśnieniu umożliwiającym użytkowanie wody nie mniejszym niż 0,05 MPa i nie większym niż 0,6 MPa.”

- §5: „Usługodawca zapewnia zdolność posiadanych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody o wymaganej ilości, jakości i pod odpowiednim ciśnieniem i odbioru ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Do obowiązków Usługodawcy należy w szczególności:

- 8.) dostarczanie w sposób ciągły wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 2 umowy,
- 9.) dostarczanie wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, o właściwej jakości,
- 10) odbieranie w sposób ciągły ścieków z nieruchomości w stanie i składzie zgodnym z aktualnie obowiązującymi przepisami, z zastrzeżeniem postanowień § 3 ust. 3 umowy,
- 11) utrzymanie urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- 12) usuwanie awarii urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w jego posiadaniu,
- 13) zainstalowanie, wymianę i utrzymanie wodomierza głównego,
- 14) odpłatne usuwanie awarii przyłączy Odbiorcy, w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w § 4 ust. 3 umowy.”

Jednocześnie Gmina Michałowo zaproponowała wprowadzenie we wzorcach o nazwach: *Umowa o dostarczenie wody*, *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* zapisu § 7 pkt. o treści: „W razie przerwy przekraczającej 12 godzin, Usługodawca zapewni nieodpłatnie zastępczy punkt poboru wody, informując, Odbiorcę o jego lokalizacji”

Odnosnie postanowień kwestionowanych przez Prezesa UOKiK w Pkt I. 2. 3. Zawiadomienia Gmina Michałowo zaproponowała ich wykreślone z przedstawionych nowych wzorców (umowy podpisywane z konsumentami oraz Regulamin).

Odnosnie rozliczeń za dostarczoną wodę w przypadku uszkodzenia wodomierza Gmina Michałowo zaproponowała wprowadzenie postanowień: § 10 pkt 2 „Umowy o dostarczanie wody” oraz § 10 pkt 3 „Umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków” w brzmieniu: „W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności działania wodomierza, a gdy nie jest to możliwe - na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza.”

Na koniec pierwszego kwartału 2014r. w obrocie z konsumentami znajdowało się [taj. przedsiębiorcy] umów podpisanych zgodnie z w/w wzorcami (w tym: [taj. przedsiębiorcy] umów o dostarczanie wody i [taj. przedsiębiorcy] umów o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków).

Gmina Michałowo zobowiązała się (ze względu na dużą ilość podpisanych już umów) dostosowanie w/w umów i Regulaminu do treści nowych wzorców do dnia 30 sierpnia 2014. poprzez wysłanie do odbiorców propozycji podpisania Aneksu zawierającego zmienione postanowienia zakwestionowane w niniejszej decyzji i wprowadzenie do tej daty nowego wzorca Regulaminu.

Jednocześnie Prezes Urzędu ustalił (pismo Gminy Michałowo z dnia 27.05.2014r.), że przedstawiony w trakcie prowadzonego postępowania wzorzec „**Umowy na odprowadzanie ścieków**” przestał być stosowany w obrocie z konsumentami w październiku 2011r. Powodem zaprzestania stosowania w/w wzorca jest to, że na terenie Gminy Michałowo od tego czasu nie znajduje się żadna miejscowość, w której znajdowałaby się wyłącznie sieć kanalizacyjna i w związku z tym w/w wzorzec nie jest planowany do stosowania. Wzorzec ten został dostarczony do Prezesa UOKiK jako obowiązujący, stąd podlegał on ocenie i objęto go zarzutem postępowania w niniejszej sprawie.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Treść art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie (...) ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy - stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego.

Niniejsze postępowanie dotyczy treści wzorców umów *Umowa o dostarczenie wody, Umowa na odprowadzanie ścieków, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków oraz Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo* stosowanych przez Gminę Michałowo wobec faktycznych i przyszłych odbiorców wody i dostawców ścieków na terenie tej Gminy, którym na gruncie art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie (...) — przysługuje status konsumenta. Zdaniem Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami ZGKiM, jako bezpośredniego dostawcy wody i odbiorcy ścieków działającego w imieniu Gminy Michałowo.

Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, że naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu, działań przewidzianych w ustawie o ochronie (...). W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy w/w ustawy, a dotyczące jej postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Zgodnie zaś z art. 28 ustawy o ochronie (...), jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 powołanej ustawy a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć obowiązek wykonania tego zobowiązania.

Przytoczony przepis jako przesłanki warunkujące możliwość wydania decyzji przez Prezesa Urzędu wskazuje: uprawdopodobnienie naruszenia zakazu określonego w art. 24

ustawy oraz zobowiązanie się przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane takie naruszenie, do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniu.

Niezbędne jest rozważenie, czy zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań ww. Przedsiębiorcy warunki do wydania decyzji z art. 28 wskazanej wyżej ustawy.

W pierwszej kolejności ustalenia wymaga okoliczność, czy stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało uprawdopodobnione na obecnym etapie postępowania.

Gminie Michałowo zarzucono stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...), tj. bezprawne działania polegające na niezamieszczeniu wymaganych przepisami prawa informacji oraz stosowanie we wzorcach umownych postanowień naruszających obowiązujące przepisy prawa.

Stosownie do treści art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie (...) przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. W związku z powyższym konieczne wykazanie jest, że Gmina Michałowo posiada przymiot przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie (...).

Status Gminy, jako przedsiębiorcy.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie (...) pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Na podstawie art. 2 ust. 2 i art. 11 a ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.) gmina posiada osobowość prawną i działa poprzez swoje organy, a do zadań własnych gminy należy zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 tej ustawy, zadania własne gminy obejmują między innymi sprawy związane z zaopatrzeniem w wodę i odbiorem ścieków. Tak samo ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) w art. 3 ust. 1 stanowi, że zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy.

Gmina Michałowo, jako jednostka samorządu terytorialnego posiada osobowość prawną i działa poprzez swoje organy w oparciu o Statut przyjęty uchwałą Rady tej Gminy. Swoje zadania własne między innymi w zakresie zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty tj. zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków Gmina Michałowo realizuje poprzez swoją jednostkę wewnętrzną ZGKiM. Ze względu na fakt, że ZGKiM nie ma osobowości prawnej i jest zakładem budżetowym Gminy, podmiotem w postępowaniu przed Prezesem UOKiK jest Gmina Michałowo i to jej przysługuje przymiot przedsiębiorcy w niniejszym postępowaniu administracyjnym, gdyż jako osoba prawna organizuje i świadczy usługi o charakterze użyteczności publicznej w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

Tym samym Prezes UOKiK stwierdza, że przesłanka niezbędna do uznania działań Gminy Michałowo (status przedsiębiorcy) za mogące naruszać zawarte w ustawie o ochronie

(...) zakazy stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów została spełniona.

Stwierdzenie przedmiotowej praktyki wymaga uprawdopodobnienia spełnienia dwóch przesłanek: **bezprawności działania przedsiębiorcy i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.**

Bezprawność tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Jako działanie „bezprawne” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym.

„Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia przeto bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa.” (tak: Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szewczyka, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 – 118).

Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, że o bezprawności działania można mówić wówczas, gdy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających określone działanie, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy, wykonywanie prawa podmiotowego, zgoda pokrzywdzonego oraz działanie w obronie uzasadnionego interesu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.1989 r. II CR 419/89 OSP 1990/11-12 poz. 377).

Bezprawność działania Gminy Michałowo polega na **niezamieszczeniu** we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* postanowień wymaganych przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) oraz na sprzeczności stosowanych przez Gminę Michałowo postanowień wzorców umownych pod nazwą: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa na odprowadzanie ścieków, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo* z przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) oraz przepisami rozporządzenia Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf (...).

Ad. I. 1. W niniejszej sprawie zakwestionowane przez Prezesa UOKiK działanie Gminy Michałowo, mogące naruszać obowiązujące przepisy prawa polegało na nieumieszczeniu we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków*, wymaganych przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...):

a. postanowienia dotyczącego warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 3a w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...);
oraz

b. danych zawartych w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...),

co może stanowić naruszenie art. 6 ust. 3 pkt 5 w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...);

W tym miejscu należy zauważyć, że regulacje przepisu art. 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) określają wzajemne prawa i obowiązki pomiędzy podmiotami dostarczającymi wodę lub odprowadzającymi ścieki a odbiorcami usług świadczonych przez tych dostawców.

W ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu (...) ustawodawca zawarł katalog elementów koniecznych, które powinna zawierać umowa na dostawę wody lub odprowadzanie ścieków.

I tak, zgodnie z powyższym przepisem, umowa powinna w szczególności określać:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych oraz warunki ich świadczenia;
- 2) sposób i terminy wzajemnych rozliczeń;
- 3) prawa i obowiązki stron umowy;
- 3a) warunki usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług;
- 4) procedury i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych;
- 5) ustalenia zawarte w zezwoleniu, o których mowa w art. 18;
- 6) okres obowiązywania umowy oraz odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunki wypowiedzenia.

Powyższy katalog zawiera minimalny zakres unormowań, które powinna regulować umowa o zaopatrzenie w wodę lub usuwanie ścieków. Używając określenia „w szczególności”, ustawodawca dał wyraz swobodzie zawierania umów. Oznacza to, iż strony mogą w sposób dowolny ułożyć swój stosunek zobowiązaniowy, byleby tylko jego treść nie była sprzeczna z prawem. Zawierając umowę na dostawę wody lub odprowadzenie ścieków, strony muszą jednak uregulować kwestie określone w art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) Ustawodawca nie wskazał, jak mają te kwestie uregulować, pozostawiając to swobodzie stron. Niedopuszczalne jest jednak, aby umowa o dostawę wody lub odprowadzenie ścieków nie zawierała enumeratywnie wymienionych wyżej elementów.

Ad. a) W w/w wzorcach Gmina Michałowo nie zamieściła informacji dotyczących warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług.

Ad. b) W w/w wzorcach Gmina Michałowo nie zamieściła ustaleń zawartych w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...). W szczególności brak jest informacji dotyczących daty podjęcia działalności (art. 18 pkt 2), wymagań w zakresie jakości usług wodociągowo-kanalizacyjnych (art. 18 pkt 5), warunków wprowadzania ograniczeń dostarczania wody w przypadku wystąpienia jej niedoboru (art. 18 pkt 6).

Nieumieszczenie w w/w wzorcach umów ustawowo wymaganych elementów takich umów może być, w ocenie Prezesa UOKiK, za sprzeczne z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...), a tym samym bezprawne.

Zostało zatem uprawdopodobnione, że brak powyższych postanowień prowadzi do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów określonych w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie (...).

Ad. I. 2. Jednocześnie Prezes Urzędu uznał, że poniższe postanowienia znajdujące się we wzorcach umownych stosowanych przez Gminę Michałowo mogą naruszać obowiązujące przepisy prawa tj. przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...), tj.:

§ 4 pkt 7 wzorca *Umowa o dostarczenie wody* oraz **§ 4 pkt 8** wzorca *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* o treści:

Usługobiorca zobowiązuje się do:

Pokrycia kosztów napraw wodomierza (...) powstałych w wyniku nie zabezpieczenia ich przed działaniem warunków atmosferycznych lub uszkodzeń mechanicznych.

Powyższe postanowienie może być sprzeczne z zapisem art.15 ust. 3 powołanej ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...), który stanowi że *koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowego- odbiorca usług.* Z przepisu ustawy wynika zatem, że to przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, więc w tym wypadku Gmina Michałowo ponosi koszty związane z nabyciem, zainstalowaniem i utrzymaniem wodomierza głównego. Stwierdzić należy, że w kwestionowanym postanowieniu Gmina w sposób bezprawny może obciążać odbiorcę usług obowiązkiem pokrycia kosztów wymiany i napraw wodomierzy powstałych w wyniku nie zabezpieczenia ich przed działaniem warunków atmosferycznych bądź uszkodzeń mechanicznych. Przepis natomiast w sposób jasny stanowi, że to przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne pokrywa koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego, a odpowiedzialność odbiorcy może ewentualnie polegać tylko na zasadzie winy, gdy uszkodzi on to urządzenie, a dostawca będzie w stanie mu to udowodnić. Uznać zatem należy, że Gmina Michałowo może bezprawnie nakładać na odbiorcę usług obowiązek utrzymania i zagwarantowania sprawnego działania wodomierza głównego. Brzmienie w/w postanowienia jest więc sprzeczne z przepisem ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...), tym samym zostało uprawdopodobnione, że może prowadzić do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Ad. I. 3. Prezes Urzędu zakwestionował również we wzorcach umownych: *Umowa o dostarczenie wody, Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* oraz *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*, które mogą być sprzeczne z przepisami rozporządzenia Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf (...), tj.:

a.) § 5 pkt 2 i 5 wzorców: *Umowa o dostarczenie wody* oraz *Umowa o dostarczenie wody i odprowadzanie ścieków* o treści:

Rozliczenie należności przysługujących Usługodawcy za świadczenia określone w umowie następuje wg poniższych zasad:

2. W razie przejściowej niesprawności wodomierza niezawinionej przez Usługobiorcę nie przekraczającej trzech miesięcy ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w ostatnich 6 miesiącach poprzedzających ujawnienie niesprawności wodomierza.

5. W przypadku stwierdzenia wystąpienia długotrwałych przecieków wody – ilość pobranej wody ustala się odpowiednio do ilości, która mogła przepłynąć przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie ostatniego odczytu wodomierza;

b.) § 36 pkt 5 wzorca *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo* o treści:

Odbiorca usług zobowiązany jest do:

(...) W przypadku zaboru wodomierza lub wskazania, że ww. uszkodzenia zawinione zostały przez odbiorcę, ilość pobranej wody ustala się wg ilości, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza.

Powyższe postanowienia dotyczą zasad rozliczenia za świadczenia (dostawę wody i odprowadzanie ścieków) w przypadku braku możliwości precyzyjnego określenia ich ilości, czy to ze względu na zabór wodomierza, wystąpienia długotrwałych przecieków czy też przejściowej niesprawności wodomierza. W tym miejscu należy podkreślić, że zabór wodomierza lub wystąpienie długotrwałych przecieków ma takie same skutki dla odbiorcy usług jak niesprawność wodomierza – brak możliwości określenia ilości dostarczonej wody lub odprowadzonych ścieków.

Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że w/w postanowienia mogą być sprzeczne z zapisem § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf (...). Zgodnie z § 18 ust. 1 w/w rozporządzenia: *W przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności działania wodomierza, a gdy nie jest to możliwe- na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza.* W przypadku zauważenia niesprawności działania wodomierza głównego przepisy ustawy wskazują, w oparciu o jakie kryteria należy obliczyć ilość pobranej wody jak również odprowadzonych ścieków, w związku z czym Gmina Michałowo nie ma prawa wprowadzać własnych reguł obliczania ilości pobranej wody. Z tego względu należy uznać, że powyższe zapisy mogą naruszać zbiorowe interesy konsumentów określone w art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji (...), gdyż w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniu przyrządów pomiarowych Gmina Michałowo stosuje inne, niż określone w rozporządzeniu, zasady rozliczania średniego zużycia wody.

Brzmienie w/w postanowień jest więc sprzeczne z przepisem w/w rozporządzenia tym samym zostało uprawdopodobnione, że może prowadzić do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Do uznania, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z praktyką, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...), niezbędne jest ponadto uprawdopodobnienie, że bezprawne działanie Gminy Michałowo godzi w interes konsumentów tzn. **dotyczy naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.**

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. sygn. akt III SK 27/07, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. W ocenie Sądu, wystarczające powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał zatem, że *praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.*

Zdaniem Prezesa UOKiK, działanie Gminy Michałowo polegające na świadczeniu usług dostawy wody i odprowadzania ścieków, przy stosowaniu dotychczasowych wzorców umów i Regulaminu godzić może w interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować. Niezgodnymi z prawem działaniami może bowiem zostać dotknięta nieograniczona liczba osób, tzn. wszyscy konsumenci, którzy zawarli umowy na dostawy wody i odprowadzanie ścieków według stosowanych przez niego wzorców oraz wszyscy jego potencjalni klienci. W tym wypadku, z samej istoty posługiwania się przez Gminę Michałowo wzorcami umownymi wynika powtarzalność tego zachowania wobec takich osób.

Z uwagi na powyższe, uznano za uprawdopodobnioną drugą przesłankę zarzuconej Gminie Michałowo praktyki tj. naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Przedkładając Prezesowi Urzędu projekty wprowadzenia zmian, o których mowa powyżej do wzorców umów i Regulaminu, Gmina Michałowo zobowiązała się do zaniechania stosowania bezprawnych postanowień, co mogło naruszać art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...) i wprowadzenie do obrotu z udziałem konsumentów nowych wzorców umów i Regulaminu o treści postanowień zaproponowanych w zobowiązaniu jak również wystosowanie do odbiorców jej usług propozycji podpisania Aneksu zawierającego zmienione postanowienia zakwestionowane w niniejszej decyzji.

W świetle powyższego Prezes Urzędu uznał, że podjęte przez Gminę Michałowo zobowiązanie zmierza bezpośrednio do zapobieżenia naruszeniom art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Spełniona została zatem trzecia, obok uprawdopodobnienia bezprawności działania oraz stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, przesłanka warunkująca wydanie decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie (...).

W przesłanych projektach nowych wzorców umownych Gmina Michałowo zmieniła lub usunęła kwestionowane postanowienia wzorców i regulaminu, co spowodowało, że zmienione wzorce są zgodne z przepisami prawa i nie naruszają zbiorowych interesów konsumentów.

W pkt. I sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Gminę Michałowo obowiązek wykonania przyjętego zobowiązania poprzez wprowadzenie do obrotu z konsumentami zmienionych wzorców umów i Regulaminu, z których zostały usunięte lub zmienione na zgodne z prawem zakwestionowane postanowienia, w terminie do 30 sierpnia 2014r. i wystosowanie do odbiorców jej usług propozycji podpisania Aneksu zawierającego zmienione postanowienia zakwestionowane w niniejszej decyzji.

Ad. II. sentencji decyzji.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu nałożył na Gminę Michałowo obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, w terminie do 30 września 2014r., które powinno zawierać:

1. informację na temat liczby odbiorców, z którymi zawarto umowy według nowego wzorca umownego wraz z kopią 5 takich umów,
2. informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców, którym dostarczono aneks do umowy po wprowadzonych zmianach wynikających z niniejszej decyzji wraz z dowodami ich nadania,
3. informację potwierdzającą wprowadzenie zmian do *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Michałowo*.

Zdaniem Prezesa Urzędu, jest to termin wystarczający do skutecznego wykonania wszystkich niezbędnych w tym celu czynności, biorąc pod uwagę zarówno liczbę umów, jak również możliwości organizacyjne i techniczne tej Gminy.

Ad. III. Zgodnie z art. 83 ustawy o ochronie (...) w sprawach nie uregulowanych w tej ustawie, do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie z art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) (dalej w tekście: k.p.a.) „*Gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania*”. Natomiast § 2 wspomnianego artykułu stanowi, że „*Organ administracji publicznej może umorzyć postępowanie, jeżeli wystąpi o to strona, na której żądanie postępowanie zostało wszczęte, a nie sprzeciwiają się temu inne strony oraz gdy nie jest to sprzeczne z interesem społecznym.*” Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak jest podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi.¹

Z bezprzedmiotowością postępowania administracyjnego w rozumieniu art. 105 § 1 k.p.a. mamy do czynienia wówczas, gdy odpadł jeden z konstytutywnych elementów sprawy administracyjnej, o której mowa w art. 1 pkt 1 k.p.a. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

W toku prowadzonego postępowania Gmina Michałowo dostarczyła Prezesowi Urzędu jako obowiązujący wzorzec umowy „Umowa na odprowadzanie ścieków”. Analiza tego wzorca wskazywała na możliwość stosowania przez Gminę Michałowo praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...), polegającej na bezprawnym działaniu poprzez niezamieszczenie we wzorcu umownym „Umowa na odprowadzanie ścieków” wymaganych przepisami ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) oraz poprzez stosowanie w w/w wzorcu umownym, postanowień, które mogą być sprzeczne z przepisami w/w ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...) oraz w/w rozporządzeniem Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf (...).

Jednakże biorąc pod uwagę, że w/w wzorzec formalnie nie funkcjonuje w obiegu prawnym od października 2011r., wyłącza to możliwość oceny przez Prezesa UOKiK jego stosowania ze względu na upływ czasu. Zgodnie bowiem z art. 105 ustawy o ochronie (...) nie wszczyna się postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania, upłynął rok.

Tym samym zasadne jest umorzenie w tym zakresie postępowania administracyjnego przeciwko Gminie Michałowo ze względu na jego bezprzedmiotowość.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji niniejszej decyzji.

---

¹ Jaśkowska M., Wróbel A. „*Komentarz bieżący do art. 105 kodeksu postępowania administracyjnego*” (Dz.U.00.98.1071) LEX/el.2010

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie.

Otrzymuje:

Gmina Michałowo

z up. Prezesa UOKiK
Dyr. Delegatury UOKiK
w Lublinie
Ewa Wiszniowska